

اجتہاد

نومبر: ۱۳۰

۱۴ تشرین ثانی ۱۹۱۸

اداره خانہ

ایستنبول . جفال اوغلندہ
اجتہاد ثوی

Idjtihad Constantinople

اردہ بشجی سنہ تاسعیم

حریت فکریہ یہ خادم

ہفتہ اق اجتماعی ، اقتصادی ، ادبی مجموعہ

آبونہ

سنہ لک : ۲۵۰۰ غروش

آتی آلیق : ۱۳۰ »

تلفون : ایستنبول ۸۶۵

نسخہ نویسی : غروسیہ

جہاد و اجتہاد

عرض حیات ایتک دن غیری بیر نتیجہ ویرمه مک محقق دی
بولہ مملکت لرہ اسان شرعہ دارالحرب دینیار
ودارالحرب لرده بولونان مسلمانلرہ جہاد مقدس شامل
و فرض اولماز .

ارکوبی خیری افندی، جہاد ارکان واحکامک بوقادارینہ
آشنا بولونماق ممکن دکل در .

جہاد ایتدیگمز انکلیز ، و فرانسز و حق روسیا
جہہ لرندہ قارشیمزده بزم قورشون آتان یوز بیکلر جہ
مسلمان واردی . بزم اردو مزده غیر مسام افراد یوق
دکل ایدی بونلرک آندیقلری قورشون لر فدی جزائرلی،
تونسلی، ہندی مسلمان لرک کوکس لرخی، ایمان نختہ لرینی
پارچالایوردی . بز مسلمان لرک آندیغمز قورشونلرکده
بیر جوخی دین قاردشی اولدوریوردی .

جہاد اعلانیہ ، اہل اسلام ، گورولیور ، کہ مسخرہ جہ
بیرہالک وخسرا نہ سورولمش در . جہاد مقدس اعلانی
۱۳۰۰ سنہ اولسی احوال و شرائط اجتماعیہ وبالخاصہ
عربستانہ طائد وموافق بیر مؤسسہ در . بوعادنا کرز
قالقان ، یای ، اوق ایلہ بیراردو تجہیز ایتک و بونلرہ
میترا ییوزلرک ، تانق لرک ، طیارہ لرک ، دریدناوطلرک ،

اک آشاغی ایکی میلیون مسلمانک قاتنی بوش یرہ
آقیتان ، ہدر ایدن شیلردن بیریدہ جاہلانہ وغافلانہ
اعلان اولوناق . جہاد مقدس ، « جہاد اکبر » در .
میلیون لر جہ نفوسک قتلہ سببیت ویرمکلہ مسئول اولانلر
آرہ سندہ اک وخیم موقع تہمت اشغال ایدنلرک بیرنجیمی
انور پاشا ایسہ ایکینجیمی اعلان حرب وجہاد ایدن
سعید حامیم پاشا قاینہ سنک شہخ الاسلامی خیری افندی در ،
ہرشی دن اول جہاد مقدس اعلان ایدیہ بیلہک ایچون
کفارک مقدسات دینیہ تجاوز وجیش اعدا اراضی
مقدسہ یی استیلا ایتش اولماسی شرط در . بوشرط قطعاً
موجود دکل دی . ایکینجی والک ہم شرط ، جہاد اعلانک
مسموع و مصرعی اولماسی ایچون ، اہل اسلامدہ « استطاعت »
بولونماق در . (حدیبیہ صاحنامہ یی بوقیدک و بدۃ تاریخہ یی در
نہوت بوشرطدہ موجود دکلدی . غیر مسام حکومت
لرک تبعہ یی اولان اہل اسلامدہ ، « استطاعت » یوق در .
بوغیر مسام حکومت ایستری محارب ، ایسترسہ بی طرف
اولسون .
شہو حالدہ جہاد مقدس دعوتنہ اجابت ، دشمن
مملکتلردہ کی مسلمان لر ایچون ، بیر میترا ییوز قاصر غہ سنہ

بیر چوق ریحال دوات اهلایک آفاق طاقی ایافلاندر
 مانی فنا و یک خطر انکیز بولوریدی ، بهضری بویه
 بیرواسطه نك استعمانی باربار یاخود گولونج کوریوردی .
 اُک معلوماتلیری ، منفعت دینه ایله تهییج ایتمک ایچین
 خلقده اُک خفیف بیر استعداد اولدیغنه اینانما یاراق ،
 تدبیر متخدی بی سود کوره رک تقییح ایدیوردی .
 رغماً علی هذا ، ینه نهایت قرار قطعی ویرلدی . تاجرلر
 « جهاد مقدس وعظ ایدیه جک » نه ایچین ؟ انکیزلری
 بورایه کلمکدن منع ایتمک ایچینی ؟ نیچین کلیه جکار ؟
 بونده بزم نه فائده من وار ؟ انکیزلرک پارلری وار ،
 صرفیات یاپارلر و بیشین باره ویررلر ؛ نزهده فناق ؟
 نکیزلری ایسته مین کیتسین غوغا ایتسین ، اونلری کیم
 توقیف ایدیور . فقط بزی راحت براقسینلر . دیور
 لردی ، اُک بیوک اندیشه ، عوام خلقک سسلاخلاندینی
 وشهری طولاشدیغنی کورمکده ایدی . دکانلرک ،
 خانلرک یغما ایدیه جکی هر طرفده جنایتلرک ایشلنه جکی
 تصور اولونیوردی : فقط بیر فکری دینی هیچ بیر
 کیمسه ده قطعاً بوقدی .
 حکومت ک کووندیکی عوام ناسه کلیتجه تدبیر متخذ
 اونلری لاقید براقدی ؛ موجب افتخارلری اولان بیر
 درایتله کافی درجه ده آکلادیلرک اکر تهییج کورونه جک
 اولورلرسه درحال محاربه میداننه سوق اولوناجاقلر ؛
 فقط هیچ بیر حالد ، یغما ایتیه براقیلما یا جاقلر . بناءً
 علیه صورت مطلقه بی طرف قالمایا قرار ویردیلر .
 یک آرز حرب جوانه بواحوال واستعداد آره سنده
 ایدی ، که یوم معین حلول ایتدی . علی الصباح ، بافرمان
 عالی چارشی قاپاندی ، بوتون اهالی اسلامیه جامع شاهی به
 دعوت اولوندی . اوراده طوبلانان جماعت عظیم ایدی ،
 بیر کره کیرلرکدن صکره ، تدابیر متخذ سیه سنده ،
 آرتق چیقیلما یوردی . جامعه حاضر بولونمادی لازم
 کلنلرک ، خانلرک یاخود سواقلرکده قالمالارینه ده دقت
 اولوندی .

زرهلی اوتوموبیل لویق قارشیسنه چیماق قیبتنددر .
 بونک بویه اولدیغنی یالکیز شیمیدی سویه مه یورز .
 ۱۱ کانون اول ۱۳۳۰ تاریخ ۱۳۴۰ نومرولو (اجتهاد) ده
 بونک داهای فضله سنی سویه مشدک . بو تاریخده جهاد
 و حرب اعلان ایدیلش و حربیه نظارتی اورتانی قاصوب
 قاوورماقده بولونمش ایدی . جهاد اکبر اعلانی آله
 دولایوب منفعت جرایمک عشقیله جوشان قوشان ساخته
 ما-کلی شاقلابان لر ، شارلاتان لر ، بیر طرفدن بومسخره -
 اغه دیگر طرفدن کندی مسخره لقلرینه بیق آلتندن ،
 صاقل اوستندن گوان فاسقلر موقعه حاکم ایدی . بویه
 بیر زمانده آنجاق منور بیرایمان و اخلاصک ویرمیه جکی
 بیر جساتله بوحقیقت لری باغیر مشدق . یالکیز اجتهادی
 سویه مکله اکتفا ایتیه رک تاریخ ده اش-هاد ایتشدم :
 الی آتمش سنه اول جهاد مقدس بیر دفعه ده دولت
 علیه ایران طرفندن (انکیز) لره قارشی اعلان ایدیلشدی .
 بو اعلانک نه قدار حکمی اولاجاغی اوزمان یک اعلا
 گورولشدی . « جهاد اکبر » اعلانی سلاهی داهای اوچ
 ربع عصر اول افلاس ایتش و چوروکه چیمش بیر سلاح
 اولاراق طانیمش ایدی .
 (دوغوبینو De qobiteau) یی بیر دفعه داهای دیگله یلم .
 فرانسزلرک La vérité ne paut jamais être assez
 répétée یعنی « حقیقت نه قدار تکرار ایدیلسه آذر ،
 مصداقیک حکمتجه شو مایق تاریخ بی بیر دفعه داهای
 دیگله یلم (دوغوبینو) اوچ سنه علی الدوام شرقده
 یاشامش و شرقی داناوتوانا بیر نظر و ذکا ایله تدقیق ایتش
 و حکم قطعیه سنی ویرمش بیر مستشرق در ، باقیکن نه دیور :
 طهران حکومتی بتون مللک ایرانیه نك عموم
 جامعلرکده حرب مقدس [جهاد] وعظ ایتیه امر
 ایتدی . بوقرار شو خصوصیتی کوستردی ، که بونک
 ایملک فکری بیر مسلمان دن دکل ، فقط (شیخ شامل)
 و (عبدالقادر) ک مثاللری خاطرکده اولان بیر ارمنی
 قاتولیک دن کلدی . بیک مشکلات ایله قرار ویرلدی

عالم اسلام الی آتش سہ ایجنہ باسقا بیر ذہنیت
قازانش دکندی و دکل در . بز عالم اسلامده ، ایلیک ،
بوکسکلهک دوغرو دکل فسادہ و سقوطہ دوغرو بیر ترقی
گورمکده یز و بونکله دلخوز .

**

(جهاد مقدس) اعلانہ گووہ نیلیدیکی قادار اولماسہ
بیله یئنه بویوک بیر اعتماد ایله ، پان تورکیزم ، جریان
موهومندہ استناد اییدیوردی . بالطبع بونک مسؤولیتی
خیری ارکوبی افندی یه یک راجع اولاماز . بونک عتاب
وعذاب بزم ضیا ایله اغایف ویدیشرولرینه راجع در .
دنیا نیک هیچ بیر طرفندہ کورولمہش بیر کورلک در ، که
(اتحاد و ترقی مرکز عمومیتی) طرفدن اتحاد اترک
جریاتی ترویج ایتہی ایچین نسخہ باشہ قرق آلتون
تخصیصات ویریلیدیکی سویلہن وەر حالہ تورکیانک
یاختب سلطنت سنیه سندہ ، سانسور آئندہ چیقان فارسی عبارتہ
هفته اقی (خاور) غزتہ سنک ۱۴ نومرو و ۲ کانون اول
۱۳۳۰ تاریخی نسخہ سندہ شوشطرلر اوقونیوردی :

برخی آز نویسندگان واجتماعیون آذربایجان را هر چند
بغض اصلی ترک منسوب نشان داده و میدهند ، اما در حقیقت
ایشان هیچ وقت ترک نبود و یکی از عنصر خالص و صبیح ایران
و ایرانی محض میباشند و زبان ترکی و سخن گفتن با آن زبان
مانند لباس عاری میماند که در اصل و منشأ هرگز قادر بایران
خلل نیست . فارسی بودن زبان رسمی و تحریری اهل آن سامان
دلیل مدعای باشد .

ترجمہ حرفیہ سی : هر نه قادار آذربایجانلی بیر قسم محررلر
واجتماعیات ایله مشغول اولانلر تورک عنصرینه منسوب کورونمش
و کورونمکده بولونمش ایسه لرده بونلر هیچ بیر زمان تورک
اولامش لردر و (ایران) ک خالص و صبیح بر عنصری و خالص
ایرانی درلر . تورک دلی و بودیل ایله قوتوشمالری جامعہ غارت
قبیلند در . اصل و منشأ لرینه بو کیفیت هیچ بیرخلل ایران ایتز
بوزمره نک رسمی و تحریری اسانلرینک فارسی اولابی مدعا نرک
دلی در .

ایشته بویله چوروک چاریق مفهومات و موهوماته
دایاناراق جهاد اکبر و «یدی دوله» اعلان حرب ایدیلدی .
و حرب و جهاد اعلان اولونماسی اوزہ رندن بیرسنه گچینجه

بووجهله محبوس اولان خاق ، زخمته ، عجم طرزنده
یعنی یک چوق شاقار ، آلایلرله صبر اییدیوردی .
صدر اعظم و اکابر دولت و عظمه حاضر بولنه جق ایکن
کندیلرینی بکلتدکلرندن ، بیر مثلا کرسی یه چقیدی ، جماعتی
اشغال ایتک مقصد یکانه سیله بیر تبلیغات احضاریه ده
بولوندی . موضوع اولاراق نماز ک فوائدی بولدی و چوق
نماز قیلما نیک یکانه واسطه کسب ثروت و غنا اولدیغی
اثباته صرف غیرت ایتدی . مثلاً بویوک تاجر اولق ،
محصولدار ، ائی ترلاره مالک اولق ، واسع بر معیشت
الده ایتک ایسترمیسکنز ؟ یوروقما قسزین ذکرلرک عددینی
تکثیر ایدیکنز . هرشی سزه بو طریق ایله کله جیک ،
دیبه باغیر یوردی . و بونک اوزہ رینه ترجمہ حال اولیادن .
بودنیاده موفق اولماق ایچین منحصراً اوتہ کی دنیا ایله
مشغول اولماق لازم کلدیکنی اعتراض ناپذیر بیر صورتده
اثبات ایدن بیر چوق سیر و اعمال ذکر اییدیوردی .

فقط (طهران) اهالیسی نیک مزاجی بوکون تقوی
پرورانه دکلدی . هر دقیقه بیر صدای مستهزی ، واعظک
سوزینی کسیونردی و کورولتویه قهقهه لره نهایت ویرمک
واعظ ایچین غیر ممکندی بیر ، مادام که سن ، هیچ
چالیشما قسزین زنکین اولماق اسرارینه واقفسین ، ناصل
اولور ، که دائما فقیرلک دن شکایت اییدیورسین ؟ ،
دیوردی . جماعتک دیکر بیر گوشه سندن « ای ، آمین
اول که او ، شهرده میخانه جی لر بولونجه وقتی نماز
قیلما قله غیب ایدہ جیک قادار احق دکل در . جوابی
ویریلوردی . صدر اعظمک کلدیکنی و نطق افتتاحی نیک
بیر آ ز صوکره باشلا یا جاغنی سویله ریک ، واعظ ، کرسی دن
نهایت ایتہ بیلنجیه قادار شماتت بیر آتش استهزا یاییلی
آرہ سندہ دوام ایتدی .

مراسم دینیه نیک متباقیسی بیر آزدها زیاده مراعات
ادبله کچدی فقط ائک کوچوک بیر نتیجه بیله حاصل ایتہ دی :
هیچ بیر شهردن ، هیچ بیر کوی دن بیر کوکلی نیک
چیقیدنی کوزولمہ دی . [*]

[*] تاریخ اسلامیت ترجمہ عبدالله جودت صحیفه ۶۱۶ الی ۶۲۰

تحقیقات موقوفہ مالکیز اسسکدار دائرہ بلدیہ سندھ
امنیکدمہ کی یاوڑو جاقلدن یومیہ اتوز دانہ سنک
طووراق آلتہ قونولدیغی کوسترمشدی . احوال
طبیعیہ ایسہ بودائرہ بلدیہ نک چوجوق و فیاتی یومیہ
۱ ی کچمزش . بویر جنایت در ، بویر قتل نفوس در .
دبولری آغلانان بوشیمہلر ، بوفجیہلر جہاد مقدس
اعلان ایدن والیوم اعیان اعضا سندن ہمدمہ عدلیہ
ناظری بولونان [*] خیری الارکونی افندی نک کوزلری
اوکندمہ جریان ایدیوردی .

اوظالم ومظلوم کونلردہ معظم وغضنیاک روح
« المعری » اونک سامعہ وجداننہ :

ياظالمًا عقد الیدین مصلیاً
من دون ظلمک یقدا الزنار
أظن انک للمحسن کاسب
وخی امرک شرۃ وشنار .

قیر باجلرینی او قوبور وواسفای کہ بوروح یلندہ زیر وبالادہ
لقد اسمعت لوفادیت حیاً
وآکن لایات امن تنادی !

کلمہ لرینک طنین ارندن باشقا بیر سس ، بیر حرکت
ایشیمہ یور ، گورمہ یوردی .

۹ تشرین اول ۱۹۱۸ اجتہاد شوی

درفقور عبدالہ جودیت

[*] بوصیفہ ما کہنہ بہ ویرنک اوزرہ انکن توفیق باشا
قایدنہ سنک عزت باشا قایدنہ سی استخلاف ایتدی کنوینیلہ بوداتک
برینہ عدلیہ ناظری ولاراق حینر منلائک سچالیدی کہ حیرت
وتأسفہ خبر آیندی . حیرت وتأسفہ ، چونکہ فاتح جامع شریفی
اولینسدہ جہاد مقدس انلائشہ سی اوقوندوقدن صوکرہ ادرنہ لی
طلعت باشای قوجا فلا یوب یانافلرندن اوین وفرانسز وانکایز
بایرانلرینی آیاقلری آلتہ آلوب علی ملا الناس جیکہ بن فتوی
امینی بومبارک مخلوق ایدی . بوقافادہ ، بوطاودہ آدملر بونصمرک
ایستہ دیکم وکلای دوات آرہ سندہ ناصل یر بولور بیلم .
اون اوچنچی عصرده دکل ، بکرینچی عصرده یاشایوروز ،
افندیلر !

اوزہ رمزدہ حیرت زائل وبونک برینہ درین ومؤبد یر
حسن اکراہ وتلعین قائم اولدی . کمال دہشت ونفرتلہ
آکلاشیلمہ شدی ، کہ حرب وجہاد اعلانک اثمہم
غایہ سی بولانیق صودہ بول بول بالیق اولاماق ایدی .
صاغدہ صولده ، آشاغیدہ بوقاریدہ بوتون اتحاد جی لرک ،
رسمی وغیر رسمی ارکان وافرادی نک یادیقلری بوندن
باشقا بیرشی دگلدی . عنوانک باش طرفتہ بیر ملی کلمہ سی
علاوہ اولونان ہان ہرمؤسسہ تجاریہ ملتک قاتی امہرک
شہدا یتیم لرینک ؛ دول قادینلرک سودلرینی ، شکرلرینی ،
لایہ اقی پرنجلرینی چالاراق ایراد ستونلرینی شیشیرتیور
وعومیتلہ مشغذان (اتحاد) دن اولان حصہ دارلرینہ
یوزدہ یوز سکسان تتمع توزیع ایدیوردی . اوصیرہ دہ
بیرولایت والیسی وصف ارقاداشم بولونان بیر « اتحاد » مخلوق
« ولایتلرک والیلرینی ایشدہ علاقہ دار ایتک ایچین قنطاریہ
شرکتی والیلرہ حصہ کوندہ ریور . بانادہ کوندہ مشلردی .
بش اون دانہ آلم اوچ آی صوکرہ یوزدہ سکسان
نسبتندہ تتمع ویردیلر ، دیمشدی .

ہانکی ناموسلو مملکت ودولتدہ ، ہانکی عقیف یر
مؤسسہ اوچ آیدہ حتی بیرسندہ حصہ دارلرینہ یوزدہ سکسان
تتمع ویریر وبویلہ بیر تجارتہ زردہ تجارت نامی ویریلیر ؟
خیری الارکونی افندی نک ایوم مجلس اعیان اعضا سندن
بولونان خیری الارکونی افندی نک ، جہاد مقدس اعلانی
امضالادینی ، ہمدمہ دورت دفعہ امضالادینی دارالحلافۃ العلیہ دہ
بویلہ شنیہلر جریان ایدیوردی ؛ بدبخت طائلہ لرندن
اوجاقلرندن چکیلوب صدارۃ قامیش ، غالیچیا ، چاناق
قاعہ ، غزہ وبیلیم داہانہ بر ملجمہ لرینہ طعمہ اولماق
ایچین آج ، چپلاق ، غدامز ، دواسز کوندہ ریلن
واورالردہ بلکہ تورک ومسلمان دوغمش اولدوقلرینہ
اغلا یارق ، صیرلایاراق اوان مظلوم لرک یتیم لری ، خستہ واختیار
آنالری ، بابالری ، زوجہ لری غیر طبیعی وغیر ضروری
آچلق ومحرومت لر ایلہ بودارالحلافۃ الاسلامیہ دہ
قتل اولونیوردی . بوندن سکز آی اول اجرا ایتدیکم